

Brüssel, 8.11.2017
COM(2017) 660 final

2017/0294 (COD)

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
millega muudetakse direktiivi 2009/73/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2017) 368 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Integreeritud gaasituru loomine on ELi energialiidu loomise nurgakivi. Gaasi siseturg loetakse hästi toimivaks juhul, kui gaas saab liikmesriikide vahel vabalt ja õiglase hinnaga liikuda sinna, kus seda kõige enam vajatakse. Toimiv gaasiturug on gaasi varustuskindluse suurendamise eeltingimus liidus. Kuna gaasi transporditakse peamiselt torujuhtmete kaudu, on liikmesriikide gaasivõrkude omavaheline ühendamine ja mittediskrimineeriv juurdepääs nendele võrkudele turu tõhusa toimimise alus. See on ka hädaolukordades gaasi tarnimise eeltingimus nii liikmesriikide vahel kui ka seoses kolmandate naaberriikidega. EL sõltub suurel määral gaasi importimisest kolmandatest riikidest ning ELi ja gaasi tarbijate parimates huvides on läbipaistvus ja konkurentsivõime ka seoses nendest riikidest tulevate torujuhtmetega.

Kuna ELi õigust kohaldatakse üldjuhul territoriaalvetes ja ELi liikmesriikide majandusvööndis, ei ole direktiivis 2009/73/EÜ¹ (edaspidi „gaasidirektiiv“) sõnaselgelt sätestatud õigusraamistikku kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate gaasitorujuhtmete kohta. Selle tulemusena on pärast õiguslikku analüüsi leitud, et vähemalt kahte liikmesriiki ühendavatele võrkudevahelise ühenduse määratluse alla kuuluvatele gaasi ülekandetorudele kohaldatavaid eeskirju ei ole võimalik kohaldada ELi sisenevatele torujuhtmetele. Praktikas kohaldatakse seoses kolmandate riikidega siiski gaasidirektiiviga kehtestatud reguleeriva raamistiku keskseid põhimõtteid, nimelt Euroopa Liitu sisenevaid gaasi torujuhtmeid käsitlevate rahvusvaheliste lepingute kaudu. Arvatakse, et edaspidi on vaja seadusandlikke meetmeid, et sõnaselgel ja ühtsel viisil määrata kindlaks ja sätestada reguleeriv raamistik, mida kohaldatakse kõikidele kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi torujuhtmetele.

Esitatud muudatusettepanekute kohaselt hakatakse gaasidirektiivi tervikuna (samuti nagu seonduvaid õigusakte, nt gaasimäärus, võrgueeskirjad ja suunised, kui nimetatud aktides ei ole sätestatud teisiti) kohaldama kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele torujuhtmetele, kaasa arvatud olemasolevad ja tulevased torujuhtmed, kuni ELi jurisdiktsiooni piirini. See hõlmab vastavaid sätteid kolmandate isikute juurdepääsu, tariifide reguleerimise, omandisuhete eraldamise ja läbipaistvuse kohta. See võimaldab taotleda seoses uute kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate torujuhtmetega ka erandit eespool nimetatud eeskirjadest vastavalt gaasidirektiivi artiklile 36. Artikli 36 kohaldamisalast välja jäävate olemasolevate torujuhtmete puhul antakse liikmesriikidele võimalus lubada erandeid direktiivi peamiste sätete kohaldamisest, tingimusel, et erand ei kahjusta konkurentsi, turu tõhusat toimimist ega varustuskindlust liidus.

Kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate torujuhtmete suhtes kehtiksid seega vähemalt kaks erinevat reguleerivat raamistikku. Kui see toob kaasa õiguslikult keerukaid olukordi, on asjakohane vahend kogu torujuhet hõlmava ühtse reguleeriva raamistiku tagamiseks sageli rahvusvaheline leping asjaomase kolmanda riigi või asjaomaste kolmandate riikidega. Sellise lepingu või uue või juba toimiva taristu suhtes tehtava erandi puudumise

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

korral võib torujuhet käitada ainult kooskõlas direktiivi 2009/73/EÜ nõuetega ELi jurisdiktsiooni piires.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepaneku kohaselt hakatakse praegu ELi sisestele torujuhtmetele kohaldatavaid eeskirju kohaldama ka kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele torujuhtmetele. Seega on see kooskõlas praegu poliitikavaldkonnas kehtivate õigusnormidega. Vajaduse korral lisatakse täiendavad selgitused, et võtta arvesse kolmandate riikidega seotud konkreetseid nõudeid.

- **Kooskõla liidu muu poliitikaga**

Ettepaneku eesmärk on rakendada vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegias määratletud energialiidu keskseid eesmärke eelkõige energiajulgeoleku mõõtnes (arvestades, et üks energiajulgeoleku keskseid tegureid on energia siseturu lõpuleviimine).

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Esitatud meetme õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikkel 194, millega konsolideeriti ja selgitati ELi pädevusi energiavaldkonnas. ELi toimimise lepingu artikli 194 kohaselt on ELi energiapoliitika peamised eesmärgid järgmised: tagada energiaturu toimimine; tagada energiaga varustamise kindlus liidus; edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamist; edendada energiavõrkude sidumist.

Käesolev ettepanek tugineb ka viimase kahe aastakümne jooksul vastuvõetud ja ajakohastatud õigusaktide ulatuslikule kogumile. Energia siseturu loomise eesmärgil võttis EL ajavahemikus 1996–2009 vastu kolm järjestikust õigusaktide paketti, mille üldeesmärk on lõimida turud ning liberaliseerida riiklikud elektri- ja gaasiturud. Sellega seoses tagaks käesolev ettepanek, et ELi sisenevate ja sealt väljuvate gaasitorujuhtmete käitajate ja muude turuosaliste vahel, kellele gaasidirektiiv täies ulatuses kohaldub, näiteks erinevaid liikmesriike ühendavate gaasitorujuhtmete käitajate või liikmesriikide ülekandesüsteemide haldurite vahel ei esine diskrimineerimist.

Käesolevat ettepanekut tuleks käsitleda ka osana käimasolevatest jõupingutustest Euroopa gaasiturude integreerimise ja tõhusa toimimise tagamiseks.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Gaasidirektiivi kavandatud muudatused on vajalikud, et saavutada ELi gaasiturude integreerimise eesmärk, mida riigi tasandil, killustatud riiklike eeskirjade alusel ei ole võimalik ühtmoodi tõhusalt saavutada. Tõendid on näidanud, et eraldiseisvad riiklikud lähenemisviisid on põhjustanud viivitusi energia siseturu rakendamisel, tuues kaasa mitteoptimaalseid ja kokkusobimatuid reguleerivaid meetmeid, sekkumiste tarbetu kordamise ning viivitused turu ebatõhususe korrigeerimisel². Lisaks on kolmandatesse riikidesse viivad ja sealt tulevad torujuhtmed enamikul juhtudel võimsusega, mis suudab mõjutada gaasi siseturu ja varustuskindlust mitmes liikmesriigis.

² Seda on uuesti sõnastatud õigusaktide hinnangus elektrituru korralduse algatuse raames üksikasjalikult kirjeldatud (komisjoni ettepanek COM(2016)864 final).

- **Proportsionaalsus**

Muudatusettepanek on suunatud otseselt sellele, mis on siseturu vajaliku edu saavutamiseks mõõdapääsmatu, kuid jätab samal ajal liikmesriikidele, riiklikele reguleerivatele asutustele ja riiklikele osapooltele asjakohase pädevuse ja vastutuse. See sisaldab võimalust teha olemasoleva taristu suhtes erandeid (st kolmandatesse riikidesse viivad ja sealt tulevad torujuhtmed, mille ehitus viiakse lõpule enne käesoleva direktiivi jõustumist), et võtta arvesse juba kehtivaid keerukaid õiguslikke struktuure, mis võivad nõuda juhtumipõhist lähenemist, tingimusel, et erand ei kahjusta konkurentsi, turu tõhusat toimimist ega varustuskindlust liidus.

- **Õigusakti valik**

Ettepanekuga muudetakse gaasidirektiivi, mis on kolmanda energiapaketi keskne element. Muutmisakti valik kajastab käesoleva ettepaneku piiratud iseloomu.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Käesoleva ettepaneku sisu piirdub selgituste esitamisega valdkonnas, kus kohaldatavad ELi õigusaktid (või nende puudumine) ja kohaldatud praktika lahknevad. Ettepanek põhineb väljakujunenud taval. Selleks et arvesse võtta reaalseid olukordi, mis on tekkinud sõnaselgete eeskirjade puudumise tõttu praeguses raamistikus, antakse liikmesriikidele võimalus teha olemasoleva toimiva taristu suhtes erandeid. Eespool toodud silmas pidades ollakse seisukohal, et gaasidirektiivi on võimalik ellu viia ilma eraldi hindamisprotsessita.

- **Mõjuhinnang**

Käesolev algatus ei nõua üksikasjalikku mõju hindamist, kuna esitatud muudatused kajastavad tava kohaldada suhetes kolmandate riikidega gaasidirektiivis sätestatud reguleeriva raamistiku keskseid põhimõtteid. Seda tõestab eelkõige asjaolu, et need põhimõtted kajastuvad mitmes liikmesriikide ja kolmandate riikide või ELi ja kolmandate riikide vahel sõlmitud rahvusvahelises lepingus ja neid kohaldatakse järjepidevalt kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele maapealsetele torujuhtmetele.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanek võib suurendada haldusnõudeid, kuid siiski vaid väga piiratud ulatuses. Muudatusettepanekute kaudu hakatakse gaasidirektiivi tervikuna ELi jurisdiktsiooni piires kohaldama kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele torujuhtmetele, sellega antakse ka võimalus taotleda kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele uutele torujuhtmetele erandit uue taristu suhtes vastavalt gaasidirektiivi artiklile 36. Seetõttu võib kasvada eranditaotluste arv, mis tähendab, et riikide reguleerivad asutused ja komisjon peavad haldustasandil tegelema täiendavate erandeid käsitlevate otsustega. See ei ole siiski uus koormus, vaid kolmandas energiapaketi juba kindlaks määratud põhiülesanne.

4. MÕJU EELARVELE

Gaasidirektiivi kavandatud muudatused ei avalda eeldatavasti olulist mõju eelarvele.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon jälgib õigusaktide ülevõtmist ning seda, kas liikmesriigid ja muud osalised täidavad meetmeid, mis tuleb lõpuks vastu võtta, ning rakendab vajaduse korral sunnimeetmeid. Olemasolevad riiklikud reguleerivad asutused ja muud pädevad riiklikud asutused tagavad ettepaneku rakendamise riiklikul tasandil.

- **Ettepaneku teatavate sätete üksikasjalik selgitus**

Käesolev ettepanek sätestab gaasidirektiivi ja sellest tulenevalt gaasimääruse täpse kohaldamisala³ kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele torujuhtmetele kuni ELi jurisdiktsiooni piirini. See hõlmab vastavaid sätteid kolmandate isikute juurdepääsu, tariifide reguleerimise, omandisuhete eraldamise ja läbipaistvuse kohta. See võimaldab taotleda seoses uute kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate torujuhtmetega erandit vastavalt gaasidirektiivi artiklile 36. See sisaldab liikmesriikide jaoks ka võimalust lubada erandeid juba olemasoleva tegutseva imporditaristu suhtes. Sidusa õigusraamistiku tagamiseks sellise torustiku puhul, mis läbib mitut liikmesriiki, tuleb sätestada, milline liikmesriik teeb otsuse selliste erandite kohta.

³ Artikli 3 lõikes 2 on viidatud gaasidirektiivi artiklis 2 esitatud määratlusele.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega muudetakse direktiivi 2009/73/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁴,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁵,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Alates 1999. aastast liidus järk-järgult rakendatud maagaasi siseturu eesmärk on pakkuda tõelist valikuvõimalust kõikidele Euroopa Liidu tarbijatele, nii kodanikele kui ka ettevõtjatele, nimelt uusi ettevõtlusvõimalusi, konkurentsivõimelisi hindu, tõhusaid investeerimissignaale ja kõrgemaid teenindusstandardeid, ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/55/EÜ⁶ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ⁷ on andnud maagaasi siseturu rajamise olulise panuse.
- (3) Direktiivi eesmärk on tegeleda maagaasi siseturu väljakujundamise järelejäanud takistustega mis tulenevad sellest, et liidu turueeskirju ei kohaldata kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasitorujuhtmetele. Käesoleva direktiiviga sisseviidavad muudatused tagavad, et vähemalt kahte liikmesriiki ühendavatele gaasi ülekandetorudele kohaldatavaid eeskirju kohaldatakse liidu piires ka kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi torujuhtmetele. See tagab õigusraamistiku ühtsuse liidus, vältides samas konkurentsi moonutamist liidu energia siseturul. See suurendab ka läbipaistvust ja annab õiguskindluse seoses õiguskorraga, mida kohaldatakse turuosalistele, eelkõige gaasitaristusse investeerijatele ja võrgukasutajatele.
- (4) Arvestades, et varem puudusid liidu konkreetset eeskirjad, mida kohaldada kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi torujuhtmetele, peaks

⁴ ELT C ..., ..., lk

⁵ ELT C ..., ..., lk

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta (ELT L 176, 15.7.2003, lk 57).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

liikmesriikidel olema võimalus lubada erandeid direktiivi 2009/73/EÜ teatavatest sätetest seoses kõnealuste torujuhtmetega, mis on selle direktiivi jõustumiskuupäevaks valminud. Kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate gaasi torujuhtmete jaoks tuleks kohandada muude kui omandisuhete eraldamise mudelite kohaldamise kuupäeva.

- (5) Direktiivi 2009/73/EÜ kohaldamine kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi torujuhtmetele piirdub liidu jurisdiktsiooni territoriaalse piiriga. Avamere torujuhtmete suhtes tuleks direktiivi kohaldada liikmesriikide territoriaalvetes ja majandusvööndites.
- (6) Seepärast tuleks direktiivi 2009/73/EÜ vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2009/73/EÜ muudetakse järgmiselt:

- (1) artiklis 2 asendatakse punkt 17 järgmisega:

„17) „ühendustoru“ – ülekandetoru, mis ületab kas maa või õhu kaudu liikmesriikide vahelist piiri või liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist piiri kuni liidu jurisdiktsiooni piirini;“

- (2) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 8 esimene lause asendatakse järgmisega:

„8. Liikmesriigid võivad otsustada lõiget 1 mitte kohaldada,

- a) kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale;
- b) kui tegemist on kolmandatesse riikidesse viiva ja sealt tuleva taristuga liidu jurisdiktsiooni piiri ja liidu võrgu esimese ühenduspunkti vahel ja kui ülekandesüsteem kuulus vertikaalselt integreeritud ettevõtjale [PO: käesoleva ettepaneku vastuvõtmise kuupäev];“

b) lõige 9 asendatakse järgmisega:

„9. Kui on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätted, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada:

- a) kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale;
- b) kui tegemist on kolmandatesse riikidesse viiva ja sealt tuleva taristuga liidu jurisdiktsiooni piiri ja liidu võrgu esimese ühenduspunkti vahel ja kui ülekandesüsteem kuulus vertikaalselt integreeritud ettevõtjale [PO: käesoleva ettepaneku vastuvõtmise kuupäev].“;

3) Artikli 14 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid võivad otsustada artikli 9 lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata ülekandesüsteemi omaniku ettepaneku alusel sõltumatu süsteemihalduri,

- a) kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale;
- b) kui tegemist on kolmandatesse riikidesse viiva ja sealt tuleva taristuga liidu jurisdiktsiooni piiri ja liidu võrgu esimese ühenduspunkti vahel ja kui ülekandesüsteem kuulus vertikaalselt integreeritud ettevõtjale [PO: käesoleva ettepaneku vastuvõtmise kuupäev].

Komisjon peab kõnealuse määramise heaks kiitma.“;

- (3) Artikli 34 lõikesse 4 lisatakse järgmine kolmas lause:

„Kui asjaomane torustik jääb vähemalt ühe liikmesriigi ja vähemalt ühe kolmanda riigi jurisdiktsiooni alale, konsulteerivad asjaomased liikmesriigid omavahel ja asjaomaste kolmandate riikidega, et tagada käesoleva direktiivi sätete järjekindel kohaldamine asjaomase torustiku suhtes kuni liidu jurisdiktsiooni piirini.“

(4) Artiklit 36 muudetakse järgmiselt:

a) lõikele 3 lisatakse järgmine teine lause:

„Kui kõnealune taristu asub ühe liikmesriigi ja vähemalt ühe kolmanda riigi jurisdiktsiooni all, konsulteerib riiklik reguleeriv asutus enne otsuse vastuvõtmist kolmandate riikide asjaomaste asutustega.“;

b) lõike 4 teisele lõigule lisatakse järgmine teine lause:

„Kui kõnealune taristu asub ka vähemalt ühe kolmanda riigi jurisdiktsiooni all, konsulteerivad liikmesriikide riiklikud reguleerivad asutused enne otsuse vastuvõtmist kolmandate riikide asjaomaste asutustega, et tagada käesoleva direktiivi sätete järjekindel kohaldamine asjaomase taristu suhtes kuni liidu jurisdiktsiooni piirini.“;

(5) artikli 41 lõike 1 punkt c asendatakse järgmisega:

„c) teha piiriülestes küsimustes koostööd reguleeriva asutuse või asjaomaste liikmesriikide asutuste ja ametiga, sealhulgas kolmanda riigi asjaomaste asutustega seoses kolmandatesse riikidesse viiva ja sealt tuleva taristuga, et kohaldada selle taristu suhtes kuni liidu jurisdiktsiooni piirini järjekindlalt käesoleva direktiivi sätteid;“

(6) artiklile 42 lisatakse järgmine lõige 6:

„6. Reguleerivad asutused konsulteerivad ja teevad koostööd kolmandate riikide vastavate asutustega seoses kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate gaasi torujuhtmete käitamisega, et tagada käesoleva direktiivi sätete järjekindel kohaldamine asjaomase taristu suhtes kuni liidu jurisdiktsiooni piirini.“

(7) artiklile 49 lisatakse järgmine lõige 9:

„Kui tegemist on kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate gaasi torujuhtmetega, mille ehitamine on lõpetatud enne [PO: käesoleva direktiivi jõustumiskuupäev], võivad liikmesriigid otsustada teha erandeid artiklitest 9–11 ja 32 ning artikli 41 lõigetest 6, 8 ja 10 selliste torujuhtmete lõikude osas, mis jäävad liidu jurisdiktsiooni piiri ja nende jurisdiktsiooni alla kuuluva esimese ühenduspunkti vahele, tingimusel, et erand ei kahjusta konkurentsi või liidu maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega varustuskindlust liidus.

Erand võib olla ajaliselt piiratud ja seotud tingimustega, mis aitavad kaasa eespool nimetatud tingimuste saavutamisele.

Kui kõnealune gaasi torujuhe asub rohkem kui ühe liikmesriigi jurisdiktsiooni all, otsustab torujuhtme suhtes erandi tegemise see liikmesriik, kelle jurisdiktsiooni alal asub esimene ühenduspunkt.

Liikmesriigid avaldavad otsuse erandi tegemise kohta ühe aasta jooksul alates käesoleva direktiivi jõustumisest.“

Artikkel 2

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [PO: ühe aasta jooksul pärast direktiivi jõustumiskuupäeva]. Liikmesriigid edastavad nende normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid kõnealused normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Liikmesriigid määravad sellise viitamise viisi.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende vastu võetud põhiliste riiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja